WARIES MISDAADREEKS · Nº 096

Paasvuur in Lochem

De zaak van de begraven brief

Het dagboek van Josien Kamphuis
februari tot en met april 2026

UITGEVERIJ WARIES

Voor wie dit leest

Mijn zus Josien is in de nacht van Eerste op Tweede Paasdag 2026 verdronken in het Twentekanaal, bij de oude sluis in Eefde. Ze was drieënvijftig. Ze woonde nog geen half jaar in Lochem.

In februari vond ze op de Lochemse Berg, onder een omgewaaide beuk, een blikken trommel met brieven uit 1962. Ze heeft geprobeerd uit te zoeken wie ze had geschreven, en waarom ze in de grond lagen. Ze hield daarover een dagboek bij, in een groen schrift met een elastiek, zoals ze dat haar hele leven deed. Dat schrift vond ik op haar keukentafel, naast een glazen kan met verwelkte narcissen.

Josien was archiefmedewerker. Ze schreef alles over: brieven, kaartjes, krantenberichten, sms'jes. Waar ze iets inplakte of natekende, heb ik het hier zo goed mogelijk overgenomen. Ik heb niets weggelaten en niets veranderd, behalve een paar keer een tikfout.

De politie spreekt voorlopig van een tragisch ongeval. Het onderzoek is niet afgesloten. Achter in dit boek heb ik verzameld wat ik in de tien dagen na haar dood te weten kwam.

Ik heb het dagboek gelezen tot ik het bijna kon opzeggen. Ik denk dat alles erin staat. Ik zie het alleen niet. Misschien zie jij het wel.

Marjolein Kamphuis

Inhoud

Hoe je dit boek leest	5
Wie is wie	6
Het dagboek: februari	9
Het dagboek: maart	25
Het dagboek: april	46
Na Paasmaandag	55
Aan de lezer	71
Werkbladen	72
Antwoordformulier	76
Hints	78
De oplossing	82
Nawoord	90

Hoe je dit boek leest

Dit is een speurboek. Je leest het dagboek van Josien Kamphuis, met alles wat ze erin plakte, en daarna de stukken die haar zus verzamelde. Er zijn twee zaken: wat er in de paasnacht van 1962 bij de sluis gebeurde, en wat er in de paasnacht van 2026 met Josien gebeurde.

Alles wat je nodig hebt om beide zaken op te lossen, staat in het boek. Niets in de oplossing berust op iets wat je niet hebt kunnen lezen. Let op tijden, op handschriften, op wat mensen dragen en wat ze zeggen te hebben gedaan. Niet iedereen spreekt de waarheid, en niet iedereen die liegt, is schuldig.

Achter in het boek vind je:

- **Aan de lezer**: de vragen die je moet beantwoorden;
- **Werkbladen** om tijdlijnen en verdachten bij te houden;
- een **antwoordformulier**;
- **hints** in drie niveaus, ondersteboven gedrukt, zodat je ze niet per ongeluk leest;
- de **oplossing**, achter een verzegelde pagina.

Speelduur: twee tot vier uur, alleen of samen. Een potlood en wat geduld zijn genoeg. Wie het spannend wil houden, leest het dagboek eerst helemaal en begint pas daarna te puzzelen.

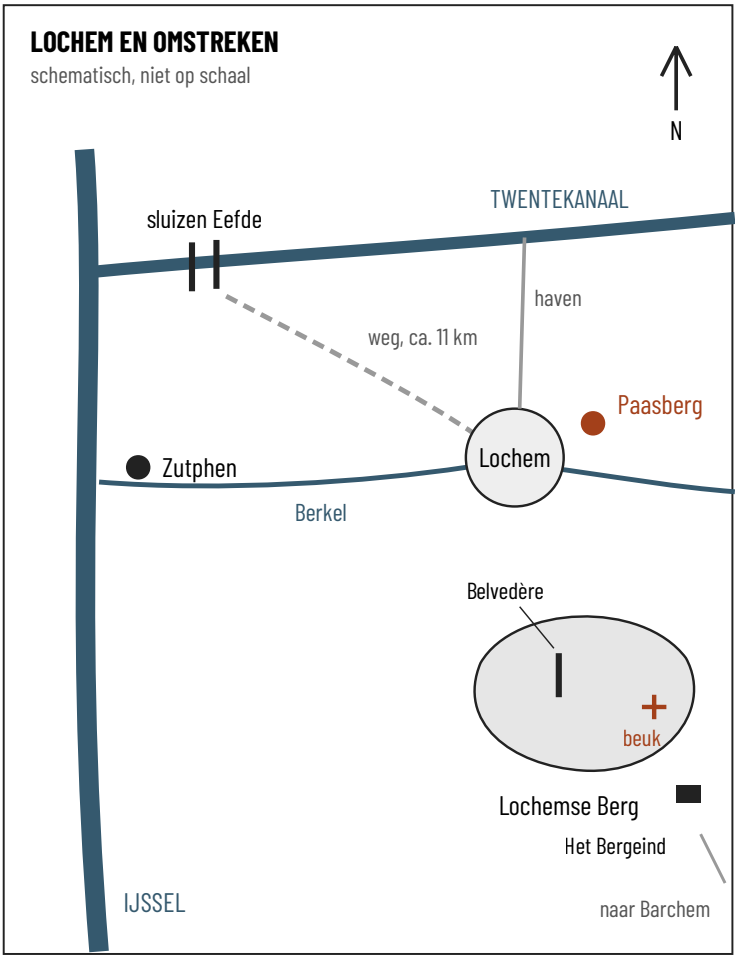
Spelling in de brieven en kaarten is overgenomen zoals die in het origineel staat.

Wie is wie

Leeftijden in het voorjaar van 2026. Lijst samengesteld door Marjolein uit het dagboek.

Josien Kamphuis	53	schrijfster van het dagboek; transcribeert oude handschriften; sinds oktober 2025 in Lochem, met hond Bram
Marjolein Kamphuis	56	haar zus, lerares Duits in Deventer
Dina Scholten-Ooms	82	woont in hofje De Berkelhoeve; weduwe van Bennie Scholten
Bennie Scholten		haar man, overleden in 2015; in 1962 penningmeester van de Jongerenclub Paasberg
Rutger Scholten	58	zoon van Dina en Bennie; Scholten Loon- en Grondwerk; voorzitter Stichting Het Paasberglicht
Gerrit Ooms	86	broer van Dina; boer op Het Bergeind aan de voet van de Lochemse Berg
Wies Hulshof	61	buurvrouw van Gerrit; doet zijn boodschappen
Henk Mulder		buurman van Dina in De Berkelhoeve
Lida Wenneker	83	jeugdvriendin van Dina; woont ook in De Berkelhoeve; doet de koffietent bij het paasvuur
Ineke Haverkamp	74	uit Eefde; zus van Wim Haverkamp
Wim Haverkamp		schipperszoon uit Eefde, knecht bij Gebr. Lansink; sinds Pasen 1962 uit beeld
Hans Lammers	67	oud-leraar; Werkgroep Lochemse Oudheden; schreef een boekje over emigranten
Saskia van Dam		papierrestaurator in Deventer
Jan en Greet Bosman		schippers van de Margaretha

KAARTJE, DOOR MARJOLEIN GETEKEND NAAR JOSIENS AANTEKENINGEN

DEEL EEN

Het dagboek

Josien Kamphuis
15 februari tot en met 5 april 2026

Februari

De doos onder de beuk

ZONDAG 15 FEBRUARI

Vannacht heeft het gestormd zoals het in Utrecht nooit stormt. Daar hoor je de wind in de dakgoten, hier hoor je hem in de bomen, een hele berg die tegelijk zucht. Om drie uur stond Bram naast mijn bed te hijgen. Ik heb hem bij me laten liggen, wat Erik nooit goedvond, en dat was misschien het beste van de hele nacht.

Om half tien ben ik met de auto naar de voet van de Lochemse Berg gereden. Het bos lag vol takken, het pad naar de Belvedère was op twee plekken versperd. De toren stond er gewoon, slank en ijzerig, alsof er niks gebeurd was. Hij staat er sinds 1893; wat is één storm voor zo iemand.

Ik ben aan de Barchemse kant de bosrand langs gelopen, zo'n tien minuten van de toren, waar het bos overgaat in weiland. Daar lag een beuk om. Een oude, met een stam waar ik met twee armen niet omheen kom. De wortelkluit stond rechtop als een muur van aarde en wortels, hoger dan ik. Bram was er meteen bij. Hij groef in het gat onder de kluit alsof hij er iets kwijt was.

Wat hij vond was een blikken trommel. Een koektrommel, roestbruin, met op het deksel nog net een molen en een stukje lucht. Het deksel zat vast. Ik heb hem in mijn jaszak niet kwijt gekund en hem dus onder mijn arm mee teruggedragen, met een gevoel alsof ik iets stal.

BRIEF 2 — 3 DECEMBER 1961

Lieve D.,

Je was er. Ik weet nog steeds niet wat ik moet zeggen behalve dat. Je was er en je had koude handen en ik heb ze warm gehouden in mijn jekker tot je broer op het erf begon te roepen.

Ik heb onze letters in de beuk gezet, met het mes van vader. Het is geen mooi werk, de bast is hard. Maar hij staat er nu. Als ik straks oud ben kom ik kijken of hij er nog staat.

Je vroeg wat ik later wil. Niet bij Lansink blijven, dat weet ik. Varen, zoals vader voordat zijn rug het opgaf. Maar dan niet alleen.

W.

Overgeschreven door J.K. Spelling als in het origineel.

DINSDAG 17 FEBRUARI

Er stonden vanochtend mannen bij de beuk. Een kraantje op rupsen, een kettingzaag, een pick-up met een aanhanger. Ik ben er met Bram naartoe gelopen voordat ik er goed over had nagedacht.

De man die het werk leidde heet Rutger Scholten. Achter in de vijftig, breed, rood van het buitenwerk, vriendelijk zoals mannen vriendelijk zijn die gewend zijn dat het werk doorgaat terwijl ze praten. Zijn bedrijf ruimt de stormschade op voor de boer van wie het land is, een oude man die Ooms heet. “Mijn oom,” zei Rutger. “Gerrit. De broer van mijn moeder. Hij wil dat ding weg voordat het gaat rotten.”

chiefdozen en een koffiezetapparaat dat klinkt als een sluisdeur. Hans Lammers is een lange, dunne man van achter in de zestig met een leesbril aan een koord. Oud-leraar geschiedenis, dat hoor je aan alles.

Ik had alleen foto's van twee brieven bij me, zonder de namen te noemen. Hij las ze en zette zijn bril af. "W. Kolen. Lansink aan de haven. Een vader die gevaren heeft. Dat is Wim Haverkamp, uit Eefde. Ik zou er mijn pensioen om verwedden."

Hij pakte een dun boekje uit de kast, groen omslag, met zijn eigen naam erop: *Varen en vertrekken. Emigranten uit Lochem en omstreken 1946-1965*. Achterin een lijst. Ik mocht er een foto van maken.

FOTO UIT HET BOEKJE VAN HANS LAMMERS

Varen en vertrekken · Bijlage: namenlijst (blz. 61)

"In de paasnacht van 1962 vertrok de twintigjarige Wim Haverkamp uit Eefde, zonder afscheid, met het Duitse vrachtschip Anneliese, dat die nacht aan de wachtplaats bij de sluis lag. Een jonge boer uit Lochem zag hem in de vroege ochtend aan dek staan toen het schip de sluis uit voer (mondelinge mededeling G. Ooms, 2008). Het jaar daarop kwam er een kaart uit Toronto. Zijn verhaal staat voor dat van velen: het land was te klein." (blz. 38)

Naam	Geb.	Woonplaats	Vertr.	Bestemming	Bron
Hartman, Gerharda J.	1931	Barchem	1952	Australië (Melbourne)	scheepslijst
Haverkamp, Willem H.	1942	Eefde	1962	eerst Duitsland, later Canada (Toronto)	ansichtkaart familie, 1963
Heijink, Albert	1928	Lochem	1955	Canada (Ontario)	brieven familie
Hesselink, Jan en Mina	1925/1927	Laren	1951	Nieuw-Zeeland	scheepslijst

H. Lammers, Varen en vertrekken. Emigranten uit Lochem en omstreken 1946-1965. Uitgave Werkgroep Lochemse Oudheden, 2009.